

22/1 2022

BUĎTE MILOSRDNÍ

POZDRAV

Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista.

INTROIT: Ž 118,1-4

PÍSEŇ: EZ 118 Ó chvalte laskavého Pána

MODLITBA

Panovníku Hospodine, Bože náš, svolávej nás ve jménu svého Syna Ježíše Krista a dáváš se nám poznat jako milosrdný Otec. Prosíme tě, dej, ať shromáždění tvého lidu provane tvůj Duch, aby všechno zlé, hříšné a nepřátelské vyvětral, aby to, co je zkožnatělé a do mrtvého zvyku vychladlé, osvěžil a probral k životu. Aby se shromáždění církve stala znamením tvé přítomnosti a naplňovalo se v nich tvé dílo.

Otče, Bože, s nadějí na vyslyšení našich modliteb se k tobě obracíme, tvoje jméno oslavujeme a tvé slovo očekáváme. Smiluj se nad námi a svou mocí obnov společenství našeho sboru, abychom vytrvali ve víře, překonávali strach, rozhojnili se v lásce a službě pro tvé království. Každou rozpolcenost a rozdvojenost naší duše a našeho společenství sečuj a dej, abychom dnes v kříži Kristově rozpoznali své spasení a tvou slávu i vítězství.

Amen.

ČTENÍ PÍSMO SVATÉHO: Ž 9,1-12

PÍSEŇ: EZD 68: Buď Bohu sláva

KÁZÁNÍ

Základ dnešního kázání je zapsán v Lukášově evangeliu 6,36.

Milí bratři a milé sestry, bude to dnes o milosrdenství. O milosrdenství Božím (které je

věčné, jak jsme s žalmistou vyznávali už na začátku bohoslužeb), ale i o milosrdenství lidském, jak bylo v prvním čtení. Jedno i druhé, tedy milosrdenství Boží i lidské, nám pak spojuje Pán Ježíš v dnešním hlavním čtení, ve kterém nás vyzývá, abychom si my, lidé, z toho Božího milosrdenství brali příklad.

Odražme se v přemýšlení nad milosrdenstvím od milosrdenství Božího. Nejzřetelněji je poznáváme na Ježíši Kristu. Ježíšovo veřejné působení je naplněno reálnými skutky pomocí lidem kolem něho. Kolik z těch lidí si Ježíšovu pomoc opravdu zasloužilo? Není ani jeden. Nikde nevidíme někoho, kdo by mohl říct, že si Ježíšovu pomoc zaslouží v tom slova smyslu, že už toho udělal sám tolik, že je jen logické, spravedlivé a pochopitelné, když Pán Ježíš pro něho promění vodu ve víno, uzdraví mu dítě, vzkřísí bratra, vyléčí hluchotu či slepotu nebo vyžene démony. Pokud není Pán Ježíš sám iniciátor, tak za ním všichni přicházejí s pokornou prosbou a vědomím že Ježíšova pomoc stojí a padá s jeho milosrdenstvím. S tím, že se slituje.

Celý Ježíšův život pak směřuje k Velikonocům. Na Golgotě a v zahradním hrobě se cesta Ježíšova milosrdného slitování nad lidmi završuje. Tady je potřeba to trochu vysvětlit. Proč vlastně šel Pán Ježíš na kříž, proč zemřel, co znamená, že zemřel za naše hříchy.

Asi nejznámější výklad vychází z označení Pána Ježíše jako „beránka Božího, který snímá hřích světa,“ jak Pána Ježíše označil Jan Křtítel (J 1,29). Tento obraz reflektuje tehdy běžnou praxí oběti za hřích, která byla v chrámu přinášena každý den (Ex 29,36). Vycházela z rozpoznání, že Bůh je spravedlivý. Nemůže přehlížet a nepotrestat něco, o čem řekl, že je to špatné a že to potrestá. V tomto chápání vidíme na jedné straně Boha spravedlivě rozhořčeného našimi hříchy a na druhé straně nás, kteří bychom za tyto hříchy měli být potrestáni. Pro Izraelce bylo zcela srozumitelné a pochopitelné, že si za svoje hříchy jako trest zaslouží smrt, ale že místo nich zástupně umírá nějaké zvíře. Tak bylo účinně zadost Boží spravedlnosti.

Je to logické – „má dáti-dal“. V této logice usmiřující oběti pak je Pán Ježíš „beránek Boží, který snímá hřích světa“. Rozdíl oproti chrámové oběti je jen v síle účinku. Pán Ježíš jako obětní beránek se obětoval za naše hříchy jednou provždy, aby už žádná další oběť za hříchy nemusela být obětována (Žd 10,10-12). „Má vina byla potrestána...“ zpívali jsme v 118. žalmu a v prorockém výhledu tak můžeme vidět až na Golgotu a tak ono „...však k životu mne vzbudil zas“ vztáhnout i na sebe. Na Golgotě byly potrestány naše viny, a my tak získáváme věčný život.

Motiv zástupné oběti ale dnes už tak srozumitelný není. Jiný obraz, který možná bude v dnešní době srozumitelnější, hovoří o dluhu, který před Bohem máme. Opět je to

spravedlivý Bůh, u kterého však máme nesplacitelný dluh. Známe to podobenství o služebníkovi, který králi dlužil mnoho tisíc hřiven a král mu dluh odpustil (Mt 18,23n). Apoštol na tento obraz dluhu naváže v listě Koloským (2,13-14): „Bůh nás probudil k životu spolu s Kristem a všechny viny nám odpustil. Vymazal dlužní úpis, jehož ustanovení svědčila proti nám, a zcela jej zrušil tím, že jej přibílil na kříž.“ Můžeme si to myslím snadno představit – víme, co to je dlužní úpis a dokážeme si snadno představit, co to znamená, když za námi s tím dlužním úpisem exekutor přijde. Nebude se na nic ptát. Zaplatit se musí. Jenže náhle za námi přijde sám věřitel, ten dlužní úpis vezme a před našima očima jej roztrhá. Zničí. Čistě účetně to tedy je tak, že to, co jsme dlužili a měli vrátit, vezme na sebe. Už to nechce. Jakoby to zaplatil sám sobě. Účetně je vše v pořádku, spravedlnosti bylo učiněno zadost.

Ale ani tento účetnicko-právní výklad nepostihne to skutečně podstatné, v pravém smyslu tohoto slova tedy „stojící pod“. Nepostihne důvod. Proč?! Proč by to do háje měl někdo dělat? Proč za mnou někdo přijde s dlužním úpisem a před mýma očima jej roztrhá? A jsme u základního slova dnešního kázání – milosrdenství. „Nebo tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby každý, kdož věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný.“ (J 3,16) Boží láska, která dělá první krok k lidem v době, kdy oni jsou k Bohu stále ještě otočení zády. „V tom je láska: ne že my jsme si zamilovali Boha, ale že on si zamiloval nás a poslal svého Syna jako oběť smíření za naše hříchy.“ (1J 4,10) Boží nečekaný příchod k lidem. Boží nenáročovatelné milosrdenství, Boží nelogické slitování, Boží nezasloužitelné sklonění k nám, lidem. „Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné.“ Ne proto, jací jsme my, ale protože Bůh je dobrý a jeho milosrdenství je věčné, do naší čiré právnícko-účetní logiky hříchu a trestu může vstoupit s něčím nečekaným a nelogickým.

Když jsem přemýšlel nad základním znakem milosrdenství, právě jeho nečekanost a nelogičnost mi jako základní znak připadla. To, co udělal milosrdný Bůh v Ježiši Kristu, to se nedá vysvětlit, zdůvodnit jinak než jeho milosrdenstvím.

Když Ježíš říkal svým učedníkům ono „Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec,“ apeloval právě na takovou nečekanost a nelogičnost rozhodování, jaké mají jeho učedníci dělat. „Jestliže milujete jen ty, kdo vás milují, můžete za to očekávat Boží uznání? Vždyť i hříšníci milují ty, kdo je milují. Činíte-li dobře těm, kdo vám dobře činí, můžete za to očekávat Boží uznání? Vždyť totéž činí i hříšníci.“ (Lk 6,32-33) Jestliže se budete chovat striktně logicky, dá se to pochopit. Takhle myslí kdekdo. „Vždyť i hříšníci půjčují hříšníkům, aby to zase dostali nazpátek.“ (v. 34) Ale vy jednejte jinak. Vnesťe do tohoto

světa nečekanost Božího milosrdenství. Jako se k vám milosrdně – tedy nečekaně a nelogicky! – sklcnil Bůh, tak milosrdně – tedy nečekaně a nelogicky! – jednejte i vy (Lk 6,27 – pořád jsme v kontextu dnešního hlavního čtení!). Budte milosrdní! „Dobře čííte těm, kteří vás nenávidí. Žehnejte těm, kteří vás proklínají, modlete se za ty, kteří vám ubližují. Jednejte nečekaně! Tomu, kdo tě udeří do tváře, nastav i druhou, a bude-li ti brát plášť, nech mu i košili! Každému, kdo tě prosí, dávej, a co ti někdo vezme, nepožaď zpět. Jednejte nelogicky! „Milujte své nepřátele; čííte dobře, půjčujte a nic nečekejte zpět. A vaše odměna bude hojná: budete syny Nejvyššího, neboť on je dobrý k nevďčným i zlým. Budte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec.“

Naše milosrdenství je důsledek našeho vztahu s Bohem. V tom je nám dobrým vzorem David. Král David. V nastolovacích rituálech tehdejší doby byl král nazván Božím synem. Slysíme to z druhého žalmu, když tam král o Bohu říká: „On mi řekl: „Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil!“ Právě ve vztahu s Bohem nám může být David dobrým vzorem, jak nám ukazuje historicky epizodní, ale pro poznání Boží vůle nadmíru důležitý příběh z dnešního prvního čtení.

Král Saul padl v bitvě u Gilboa, s ním i prvorozený syn Jónatan a ještě další dva Jónatanovi bratři. Na trůn nastupuje Saulův zeť David. Bitvou u Gilboa ale nevymřeli všichni Saulovi potomci. Případní pretendenti jsou v počátcích Davidovy vlády postupně likvidováni. Aktéři si dělají naději na Davidovu vděčnost, ale David to odmítá a za takové skutky jejich pachatele trestá. Tohle není jeho styl vlády. Nu, to by šlo ještě pochopit jako královský důraz na právo a spravedlnost. Jenže pak se David ptá: „Zdalipak zůsta! ještě někdo ze Saulova domu? Rád bych mu kvůli Jónatanovi prokázal milosrdenství.“ Proti vši logice zachovat byt jen při životě někoho z vysoce pravděpodobných politických konkurentů, David se ujímá Mefibóšeta a časem jeho synka Miky. Legitimní pokračovatelé Saulovy dynastie a nejlogičtější zájemci o izraelský královský trůn mohou svobodně žít na královském dvoře. Ti, u kterých se dá na prvním místě očekávat punktování nějaké rebelie, a přitom nejsou s Davidem nijak přímo příbuzní – jsou to potomci jeho švagra(!) – ti mají nejen svobodu a klid, ale i Davidovu podporu. Jak to? Je to politicky neprozíravé. Je to nečekané, je to nelogické! Proč?! David to Mefibóšetovi řekl jasně: „Rád bych ti prokázal milosrdenství...“

Milosrdenství je nečekané a nelogické. Nemí nic logického na tom hřát si rád a dobrovolně na prsou někoho, z koho se může stát had. Nemí očekávatelné žehnat těm, kdo nás proklínají, a modlit se za ty, kdo nám ubližují. Nemí logické a očekávatelné dávat a nečekat vrácení či vděk. Ale je to projev Božího synovství, protože Bůh je dobrý i

k nevděčným a zlým.

Bůh jedná jako milosrdný Samaritán ze známého Ježíšova podobenství (Lk 10) – je pohnut soucitem. Veden svým vlastním vnitřním nastavením, které říká „milosrdenství chce, ne obět“ (Oz 6,6), neřídí se příkladem striktně logického kněze či chrámového služebníka, kteří vědí, že by se mohli kulticky znečistit, a tak zkomplikovat život sobě i druhým – a zmlácenému souvěrci nepomohou. To až ten Samařan se neočekávatelně a nelogicky ujme odvčkého nepřitele svého národa. Prostě proto, že je milosrdný.

Celý ten příběh o milosrdném Samařanu je rámován na začátku otázkou: „Mistře, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“ a na konci Ježíšovou výzvou: „Jdi a jednej také tak“, což nás vrací k dnešnímu hlavnímu čtení a Ježíšové výzvě: „Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec.“ Milosrdenství, to je cesta do nebe. „Blaze milosrdným, neboť oni dojdou milosrdenství“ (Mt 5,7), říká Pán Ježíš. „Na Božím soudu není milosrdenství pro toho, kdo neprokázal milosrdenství. Ale milosrdenství vítězí nad soudem“ (Jk 2,13), doplňuje jeho brácha ve své epištole.

Máme tu rozpoznání Božího milosrdenství, které se tu a tam moc tak hezky odrazilo v životě krále Davida, když nečekaně a nelogicky přijal do své domácnosti Mefibošeta, ačkoliv si tento Saulův vnuk nemohl nárokovat nic, a spíš by mohl čekat problémy.

Rozpoznání Božího milosrdenství, které se ukázalo na Ježíši Kristu, když za nás nečekaně a nelogicky zemřel, ačkoliv jsme si nejen nemohli nic nárokovat, ale ten trest bychom si zasloužili my.

Máme tu rozpoznání Božího milosrdenství, které by se mělo projevit v našich životech. Ve všech těch nečekaných a nelogických okamžicích, když budeme přát dobré těm, co nám přejí zlé. Když budeme žehnat svým nepřátelům. Když nastavíme druhou tvář a k plášti přidáme košili. Když půjčme i těm, u kterých ani zdaleka není jisté, že vrátí. Když uděláme první krok k těm, kteří se k nám otočili zády, jako ten první krok udělal Bůh směrem k nám. Když roztrháme ty pomyslné dlužní úpisy všemožných křivd, ublížení a vůbec všeho špatného, svědčícího o tom, co nám kdy kdo provedl, bez ohledu na to, jací jsou oni, ale proto, že my jsme milosrdní.

Tehdy budeme milosrdní, jako je milosrdný náš Otec, tehdy se budeme chovat jako bratři a sestry Ježíše Nazaretského.

Amen.

PÍSEŇ: EZ 479 *Ježíši, Pane, příklade všech ctností*

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Velebíme tě, Otče, Pane nebes a země, že v Kristu přicházíš k nám všem malíčkým a pohrdaným i posedlým velikášstvím a nafoukaností. Jedni jako druhí se neobejdeme bez tvého zjevení. Dej, ať si na ničem jiném nezakládáme než na tvé milosti a odpuštění a bereme na sebe ochotně znamení tvé oběti: pokoru, tichost, sloužící lásku.

A probouzej v nás radostnou důvěru, že všechny obtížené zveš k sobě, že není takové břemeno, které bychom u tebe nemohli složit a najít odpočnutí, posilu a naději. Prosíme za blízké a známé (ale i za ty, kdo by k nám mohli být nepřátelští), kteří nesou moc těžké nálože životních trápení a bolestí, se kterými jim neumíme pomáhat. Prosíme za ty, pro které jsme balvan a překážka na cestě a působíme jim stres, špatnou náladu a negativní chování. Prosíme za ty, kdo pomáhají, aby bylo méně nemocných na těle a na duši, za ty, kdo vychovávají a vyučují děti a nesou břemínka i břemena dospívajících i stárnoucích a umírajících. Prosíme, dobrý Bože, žehnej dobrým záměrům a činům všech lidí na světě a postav pevnou hráz bílosti a zlobě těch, kdo si myslí, že mohou žít a dělat všechno na úkor druhých.

Jako tvoje děti voláme k tobě s důvěrou: *Otče náš...*

POSLÁNÍ Ef 4,32

POŽEHNÁNÍ

A Bůh pokoje, který pro krev stvrzující věčnou smlouvu vyvedl z mrtvých velikého pastýře-ovcí, našeho Pána Ježíše, nechť vás posílí ve všem dobrém, abyste plnili jeho vůli; on v nás působí to, co se mu líbí, skrze Ježíše Krista. Jemu buď sláva na věky věků!

PÍSEŇ: EZ 467 Kdož jste Boží bojovníci